

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-05-12
Besvaras senast
2021-05-19 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2825 Tillgång för sexualbrottsutsatta till rätt behandling och stöd

Med rätt stöd och insatser, för ett barn eller en vuxen som har blivit utsatt för sexualbrott, kan öppna sår få läka och riskerna för negativa konsekvenser minska. Men för den stora grupp vuxna som har blivit utsatta som barn och i vuxen ålder är vårdsökande är situationen akut. Det finns inga sammanhängande vårdkedjor och inte heller en nationell strategi för att få dem på plats. När man då ser hur många barn som blir utsatta i dag vågar man knappt tänka på hur utvecklingen för dessa utsatta blir under uppväxten till att bli vuxna. Riskerna för suicid, psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet med mera vet vi är stora om man inte får adekvat hjälp i tid.

Antalet personer i Sverige som utsattes för ett sexualbrott tredubblades mellan 2014 och 2017, från 2 procent av befolkningen till över 6 procent (Brå, 2020). Det finns inga öronmärkta pengar för specialiserad vård av sexualbrottsutsatta, utan detta ingår i områdena kvinnors hälsa samt psykisk hälsa och suicidprevention. Detta är under all kritik, då utvecklingen ser ut som den gör och man vet att 20 procent av alla barn och unga har utsatts för sexuella övergrepp som barn.

Gällande sexuella övergrepp mot barn så ser utvecklingen mörk ut:

År 2019 fick polisen in 8 138 anmälningar under januari till oktober. År 2020 var antalet anmälningar under samma period 9 467, vilket är en ökning med 16 procent. Ökningen år 2020 är nästan dubbelt så stor som den näst högsta noteringen de senaste fem åren (Bulletin den 22 december 2020).

Antalet anmälningar om internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn har ökat kraftigt de senaste åren. Det gäller bland annat barnpornografi, utnyttjande av barn för sexuell posering och kontakt med barn i sexuell syfte (SVT den 11 oktober 2020).

Sexualbrott mot barn sorteras regelbundet bort av landets poliser, och det råder brist på personal som kan utreda brotten. Det framkommer i en hemlig rapport som gjorts av polisens nationella operativa avdelning (SVT den 18 november 2020).

Samtalen till Bris har ökat under pandemiåret. Från 2019 till och med 2020 har samtalen ökat med 61 procent.

Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) gällande de anmälda barnpornografibrotten under förra året ökade de med 57 procent i jämförelse med år 2019.

Under en 20-årsperiod har dessa brott ökat fler än 8 gånger.

Anmälningarna som gällde utnyttjande av barn för sexuell posering ökade med 45 procent förra 2019 och

Våldtäkter mot barn ökade år 2020 med hela 16 procent.

År 2020 ökade antalet anmälda sexualbrott i Sverige till 24 100 (Brå, 2021). Under 2020 anmäldes det högsta antalet våldtäkter mot barn hittills, 16 procent fler än 2019. Vi vet att mörkertalet är stort, och undersökningar visar att det rör sig om 452 000 som utsätts för sexualbrott, varje år (NTU, 2020).

I januari 2019 mottog Sverige kraftig kritik från Europarådets expertgrupp Grevio på grund av bristande tillgång till specialiserad traumabehandling för sexualbrottsutsatta, och 2020 gav Sveriges Kommuner och Regioner ut en rapport som bekräftade vårdens oförmåga att möta patientgruppens behov. Senast 2022 ska Sverige återrapportera till Grevio om vilka åtgärder som har vidtagits.

Sverige har i dag endast en specialistmottagning för vuxna som har utsatts för våldtäkt, incest eller andra sexuella övergrepp, blivit sålda i pedofila nätverk eller utsatta för människohandel genom trafficking i barndomen. Kliniken Wonsa är en stiftelse som finns i Region Stockholm men finansieras genom gåvor och bidrag samt avtal med enskilda vårdcentraler. Kliniken har startats utifrån Europarådets expertgrupps direktiv om att det måste finnas specialistvård för sexualbrottsutsatta.

I dag väntar över 1 000 sexualbrottsutsatta på att få vård på Wonsas specialistklinik.

En ny studie publicerad i Nordic Journal of Psychiatry visar att 80 procent av dessa patienter redan har uttömt sina möjligheter till vård inom regionen och att 40 procent har försökt ta sitt liv minst en gång. I höstas publicerades en annan studie från Karolinska institutet som visar på en 26 gånger högre självmordsrisk bland flickor utsatta för sexualbrott i jämförelse med andra jämnåriga. Denna

siffran är beräknad två år efter att en vårdkontakt i Region Stockholm har registrerat ett sexuellt övergrepp. Trots att sjukvården känner till sexualbrottet lyckas man inte skapa trygghet och hjälpa dessa flickor, inte heller ge dem någon möjlighet till upprättelse.

Ovan nämnda studier visar på ett gigantiskt misslyckande av den offentliga vården.

Regeringen har efter en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner avsatt 1,68 miljarder kronor till området psykisk hälsa och suicidprevention (för åren 2021–2022), varav 50 miljoner kronor satsas på traumavård. Vidare har regeringen avsatt cirka 1,5 miljarder kronor till området förlossningsvård och kvinnors hälsa (för åren 2020–2021).

Jag anser att vård och behandling av sexualbrottsutsatta människor borde ha en egen rubricering under öronmärkta pengar från regeringen och lyftas upp som en särskilt viktig fråga.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till socialminister Lena Hallengren:

Hur ämnar ministern säkerställa att det finns tillgång till kunskapsbaserad vård, på primärvårdsnivå, specialistnivå och behandlingshemsnivå, för sexualbrottsutsatta?

.....

Marléne Lund Kopparklint (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders